

Az emlékkönyv második része szól *Fejér Györgynek*, a város szülöttének, egyetemi könyvtárigazgatónak, a könyvtár névadójának az életéről, a városban betöltött szerepéről, és tartalmazza termékeny munkásságának bibliográfiáját.

A kötet bemutatását követően az igazgatónő köszöntötte azokat a munkatársakat, akik több éven keresztül dolgoztak vagy még ma is dolgoznak az intézményben, és emléklapot adott át nekik.

Bécsi János néhai könyvtárigazgató emlékének tiszteletére márványtablát készíttetett a könyvtár, melyet Varga Béla és dr. Müller Róbertné koszorúzott meg. Névadónk, Fejér György emléktábláján *Szabó Ilona* és *Pappné Beke Judit* helyezte el a megemlékezés virágait.

A program befejezéseként a könyvtár ötven évét felelevenítő kiállítás megtekintésére, valamint baráti találkozóra invitálták a házigazdák a vendégeket.

Remélhetőleg ez a nap emlékezetes marad mindazok számára, akik megtisztelték jelenlétükkel az intézményt, hisz képet kaphattak egy hivatásról, annak múltjáról és szeretetéről. Ezen a délutánon előtérbe kerülhetett a könyvtárosok által végzett munka, valamint maga a könyvtár is.

Pappné Beke Judit

OLIB a KSH Könyvtárában is!

A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat egy éves előkészület és felkészülés után ez év elején élesben is elindította új integrált könyvtári rendszerét, az OLIB 7.1 verzióját, amelyet 2003. március 17-én szakmai rendezvény keretében mutatott be a hivatal, a szakma és a sajtó számára. A nagy érdeklődéssel kísért rendezvényt *dr. Soós Lőrinc*, a KSH elnökhelyettese nyitotta meg. Beszélt a hivatal és a könyvtár kiegyensúlyozott kapcsolatáról, hangsúlyozta a könyvtár szerepét a hivatal mindennapi munkájában és tevékenységének szélesebb körű megismertetésében.

Dr. Nemes Erzsébet, a könyvtár főigazgatója bemutatta a több mint 135 éves könyvtárat. A történeti áttekintés a könyvtári tájékoztatás történetét hangsúlyozta, amit jól tükrözött előadásának címe (*Az első könyvlajstromtól az inter-*

netig) is. A nagyszerűen szemléltetett előadás során „betekinthettünk” a könyvtár első címléltárkönyvébe, amely az 1867 és 1871 közötti gyarapodást tartalmazza. A klasszikus címléltárkönyveket a kötetkatalógusok követték, majd az állomány gyarapodása kikényszerítette a cédulakatalógus bevezetését. A könyvtár létrehozását kezdeményező *Keleti Károly* (a Központi Statisztikai Hivatal első elnöke) már 1869-ben szorgalmazta a hazai államtudományi és statisztikai munkák köteleespéldányként való biztosítását, és felhívta a figyelmet a nemzetközi cserekapcsolatok kiépítésének fontosságára. Keleti szándéka 1897-ben valósult meg. Az 1897. évi XXXV. törvény nemcsak a könyvtár nyilvános jellegéről határozott, de biztosította a kötelespéldánygyűjtési jogot, amelyet 1929-ben és 1952-ben megerősítettek. 1986 után csak a gyűjtőkörhöz tartozó szakkönyveket kapta a könyvtár, de 1999-től ismét teljes kötelespéldány-sorból válogathat a könyvtár. Az állomány bővülését, tartalmi gazdagodását segítik a nemzetközi cserekapcsolataink. Több mint négyszáz cserepartnerre van jelenleg a könyvtárnak!

1990-ig cédulakatalógus épült – mondta Nemes Erzsébet –, amely szerző, cím és sorozatcím alapján tette visszakereshetővé a dokumentumokat. A tartalmi feltárást az ETO rendszere biztosította. Már félmillió dokumentum volt a könyvtár állománya, amikor 1990-ben bevezetésre került a TEXTAR rendszer, amely kezdetben ETO-jelzetekkel és tárgyszavakkal egyaránt segítette a visszakeresést, majd 1991 után elhagyták az ETO-t.

A TEXTAR DOS felülete nem tette lehetővé a ma már alapvető fontosságú internetes alkalmazást, ezért 2002-től megkezdődött az OLIB 7.1 telepítése. A rendszer minden modulja élesben indult 2003 januárjában. A főigazgató hangsúlyozta, hogy az OLIB webfelületének elérhetőségét több fokozatban valósítják meg. A könyvtár után előbb a Központi Statisztikai Hivatal munkaszobáiban, végül még ebben az évben mindenki számára elérhető lesz az internetes katalógus. A jövő feladatairól, terveiről szólva az állomány teljes körű feldolgozása mellett a digitalizálás megkezdésének fontosságát emelte ki, mivel az állományban számos muzeális értékű dokumentum található, amelyek védelméről és hozzáférhetőségéről egyaránt gondoskodni kell. Ezek az elképzelések jól illeszkednek a

magyar könyvtárügyben egyre nagyobb hangsúlyt kapó telematikai koncepciókhoz, amelyek célja a nyitott, mindenki számára elérhető könyvtári tájékozódás.

Kövágó Károly kereskedelmi igazgató bemutatta az IQSYS RT.-t, amely mára átvette az IQSOFT RT.-től az alkalmazásfejlesztési feladatokat. Szavaiból kiderült, hogy a számos hazai nagykönyvtár mellett jelen vannak a legfelsőbb szintű államigazgatásban, komplex informatikai rendszerekkel segítik több minisztérium és főhatóság munkáját.

Kótai Katalin projektvezető *Modernizáció egy klasszikus nagykönyvtárban* címmel tartotta meg előadását. Véleménye szerint az OLIB azért alkalmas a több mint 750 ezres gyűjteménnyel rendelkező KSH könyvtára számára is, mert a legkorszerűbb technológiákon alapulva, a nemzetközi szabványokat felhasználva integrálja az összes könyvtári munkafolyamatot. A rendszer modularitása, objektumorientáltságú eszközkészlete, a telepítéshez (akár modulonként is), a testre szabáshoz és a későbbi fejlesztésekhez egyaránt megfelelő alapokat teremt.

Bakos Klára könyvtárigazgató a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemről *OLIB-bal a NATO-ban* címmel tartotta meg dinamikus, érdekes előadását. A ZMNE 1998 óta OLIB felhasználó. A könyvtári szakemberek és az olvasók egyaránt szeretik a rendszert. Bakos Klára ezt a fórumot is felhasználta könyvtára sokoldalú tevékenységének bemutatására. 470 ezer könyvük, négyszáznál több kurrens folyóiratuk van. Speciális adatbázisaik magyar viszonylatban igazán egyedülállóak, hiszen a felsőoktatás ezen szegmensének legnagyobb hazai könyvtára az övék. Számos adatbázist építettek (pl. biztonság- és védelempolitikai adatbázis, hadtudományi adatbázis, társadalomtudományi adatbázis, NATO dokumentumok adatbázisa, Király Béla adatbázis), számosat előfizetnek (STADAT, PROQUEST Military (száz külföldi on-line folyóirat elérését biztosítja), LANCASTER index, Jane's Online katonai adatbázis stb). Természetesen együttműködnek a Honvédelmi Minisztériummal, de jó kapcsolataik vannak más intézményekkel, szervezetekkel is. Nagy hangsúlyt fektetnek nemzetközi kapcsolataikra (1996-tól a NATO-szabványokat kötelempéldányként gyűjtik), és pályázatokon való részvétellel töreksznek állományuk és szolgáltatásaik fejlesztésére.

Háry Péterné osztályvezető *Szolgáltatások a kecskeméti Katona József Könyvtárban az OLIB rendszerrel* címmel tartott előadást. A számítógépes fejlesztés gondolata 1994-ben merült fel először Kecskeméten. Széles körű, alapos tájékozódás után döntöttek az OLIB mellett. Háry Péterné elmondta, hogy a végleges döntés meghozatala előtt az IQSOFT lehetővé tette a rendszer kipróbálását. 1996-ban, amikor a könyvtár új épületbe költözött, már működött az OLIB rendszer. Ők szakaszosan telepítették a program moduljait. További sajátosság a KSH könyvtárhoz képest, hogy a kecskeméti ún. több telephelyes könyvtár, számos fiókkönyvtárral rendelkezik. A legnagyobb gondot, a legtöbb feladatot, a legtöbb időt a hagyományos katalógus (több millió cédula) megszüntetése jelentette. Ma már csaknem a teljes állomány elérhető számítógépen. Az OLIB rugalmasságára építve számos önálló, az olvasók jobb tájékoztatását szolgáló adatbázist építettek ki (könyvek, videók, hangoskönyvek, városi-megyei személyiségek adattára stb.). Internetes elérési lehetőségüknek köszönhetően számos olvasójuk előzetes, internetes tájékozódás után keresi fel igényeivel a könyvtárat. Ő maga személyesen is részt vesz az OLIB új felhasználóinak betanításában.

Rettich Béla főtanácsos, tájékoztató könyvtáros *Az OLIB integrált könyvtári rendszer a KSH könyvtárában* címmel gyakorlati, felhasználói szempontból közelítve tett néhány összehasonlítást a TEXTAR és az azt felváltó OLIB rendszer között. A TEXTAR-ban külön lehetett keresni könyvekre, folyóiratokra, kéziratokra, térképekre. Az OLIB mindezt egyetlen felületen teszi lehetővé, és szűrővel biztosítja a dokumentumtípusokra/információhordozókra való keresést. A régi rendszer nagyon jó összetett keresést tett lehetővé már az első lépésben, viszont maga a keresési folyamat viszonylag lassú volt. Beszélt a könyvtár 1977 óta épülő TEXTPAC cikkadatbázisáról, amelyet szintén konvertáltak. A 2001. évi folyóiratok feldolgozása az OLIB integrált rendszerében folytatódik, azaz kétszáznál több folyóirat már az új rendszerben lesz feltárva. A legnagyobb előrelépésnek azt nevezte, hogy ez az igen gazdag gyűjtemény (statisztika, demográfia, közgazdaság, szociológia, jog, politika, helytörténeti anyagok, történelem, vallás- és egyháztörténet, néprajz, a klasszikus és kortárs magyar és világirodalom) az internet segítségével

vel a közeli jövőben mindenki számára elérhetővé válik. Nagyon hasznosnak ítélte a rendszerhez tartozó kiadványszerkesztő segédprogramot, amely a találati halmazok, listák más dokumentumokban való tetszőleges hasznosítását szolgálja. Az egyes modulokhoz rendelhető statisztikák a regisztrációt biztosítják.

Az OLIB webfelelőlete mindenki számára egyszerű, világos, könnyen kezelhető – a TEXTAR esetében ez nem volt így –, míg a kliensfelület a tájékoztató könyvtárosok segítségét kikerülhetetlenné teszi a felhasználók számára. Ennek ellenére legalább egy gépen ezt a lehetőséget is biztosítja a könyvtár olvasóinak.

Rettich Béla

Törvénymódosítás és iskolai könyvtár

A Szakmai lehetőségek a NAT (Nemzeti Alaptanterv) 2004 struktúrájában alcímet viselte a könyvtárostanárok március 19-ei, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumban (OPKM) megtartott tanácskozása.

A meghívott vendégek közül *Szabó Zoltán*, az Országgyűlés Oktatási, Kulturális és Tudományos Bizottságának alelnöke a közoktatási törvény módosítási tervezetének koncepciójával ismertette meg a hallgatóságot.

Átfogó képet nyújtott a mai magyar iskola-rendszer, oktatás problémáiról. Hangsúlyozta a versenyképes tudás megszerzésének fontosságát. A benyújtásra kerülő törvényjavaslat épp ezért kezeli kiemelten a nyelvoktatás hatékonyságának emelését, valamint az érettségihez jutást minél nagyobb tömegek számára. A képviselő utalt a PISA-felmérés eredményeire, amelyek következményeként az alapkészségek, képességek fejlesztésének időszakát a módosítás tizenkét évre kívánja meghosszabbítani.

A könyvtár, az informatika szerepét erősíti az a törekvés, hogy a diákok lexikális ismerethalmazát csökkenteni szeretnék, s az információ megtalálásának, felhasználásának technikáját kiemelten fogják kezelni. A számítógép ismerete, a könyvtárban, a könyvekben való tájékozódás megtanulása nem szabad, hogy öncélú legyen, hanem az élethosszig tartó tanulás hatékony eszközévé, a munkaerő értéknövelő tényezőjévé kell válnia.

A szakmai nap résztvevői ezután a könyvtárostanárok (-tanítók) alkalmazására vonatkozó rendelkezéseknek az államháztartási törvényben elfogadott módosításának bevezetésével kapcsolatban tettek fel kérdéseket. Az előadó a törvény (2002. évi LXII. tv. a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről) hatályos, legitim voltát hangsúlyozta válaszában.

Juhász József főtanácsos, az Oktatási Minisztérium (OM) Tanügyigazgatási Főosztályának munkatársa az oktatási és kulturális jogszabályok érvényesüléséről tartott előadásában kiemelte, hogy a jogszabályi változások célja a közoktatás feladatrendszerének minél eredményesebb ellátása. Az elmúlt időszak törvényi szabályozásai az iskolai könyvtárosok szerepének felértékelődését is jelentik. Megnövekedtek a munkájukkal kapcsolatos mennyiségi, minőségi elvárások, hiszen a klasszikus feladatok mellett részt kell vállalniuk az iskola pedagógiai programjának megvalósításában (könyvtárhasználati órák tartása, szakórák szervezése stb.).

Valamennyien egyetértettünk azzal a véleményével, hogy a 2003. szeptember 1-jétől bevezetésre kerülő létszám-normatíva valóban pozitív változást jelent.

Áttekintését kérdések sora követte. Különösen a finanszírozással, a fenntartói szemlélettel, a közalapítványi források csökkenésével kapcsolatos gondok kerültek terítékre. Megfogalmazódtak az eddigi gyakorlat alapján reálisnak tűnő félelmek is. Vajon valóban a szakmaiság figyelembevételével fogják-e betölteni a hiányzó iskolai könyvtárosi státusokat, vagy elegendő lesz hozzá egy olyan pedagógus kolléga, akinek nincs meg az óraszám? A főiskolák, egyetemek gyakorló könyvtárai sokat tudnának segíteni, ha kidolgoznák a pedagógusjelöltek és könyvtárostanárok képzésének, továbbképzésének a rendszerét, hiszen speciális területről van szó.

A nap további színvonalas előadásokkal folytatódott. *Dr. Zsakó László*, az Informatikai Koordinációs NAT-bizottság elnöke a háromszintű tantervi szabályozás lényegét vázolta fel. Felhívta figyelmünket egy nagyon fontos változásra: a régi NAT-ban szereplő keresztantervek súlyának mostani növekedésére, a tantárgyak közötti kapcsolódási pontok erőteljesebbé válására.

Bemutatta az informatikai bizottság munkáját, amely az információs-kommunikációs kultúrával és a tanulás területével foglalkozik.